

Pyhäjärven Kaurasten ja Pihtiputaan Kanasten isälinjaiset esipolvet

Versio 3.0

Ari Kolehmainen
FM, sukututkija

Kaurasten isälinjan juuret joroislaisessa Kolehmaisten suvussa

Pyhäjärven Kauraset polveutuvat isälinjaisesti Pihtiputaan Kanasista. Pihtiputaan Kanaset puolestaan ovat isälinjaiselta alkuperältään Joroisten Kolehmaisista.

Savon vanhimmat maakirjat alkavat vuonna 1541. Kolehmaisen nimeä esiintyy tällöin Juvan ja Rantasalmen pitäjissä ja suurin suvun keskittymä on Juvan Joroisten neljänneksessä, tarkemmin myöhemmän Joroisten Kolman kylällä. Joroisten seudulla on vuoden 1561 verollepanomaakirjassa runsaasti kolema-alkuista nimistöä, joka kertoo Kolehmaisten vahvasta asutusliikkeestä ja kaskenraivauksesta alueella. Varhaiset Kolehmaiset ovat jättäneet nimiään maapalstoille, joista osa on vielä tuolloin suvun omistuksessa, osa siirtynyt jo muille suvuille. Kolehmaisen sukunimen voidaan arvioida syntyneen noin 1300-luvulla. Tämä perustuu keskimääräisiin mutaatioarvoihin niin Kolehmaisten sukuhaarojen kuin muiden lähisukujen osalta. Lisäksi Savon vanhimman sukunimiaineksen arvioidaan nimistö-tutkimuksen perusteella olevan suunnilleen 1300-luvulta. Nimen alkuperä ja merkitysasu eivät ole selvillä.

DNA-tutkimusten tuloksia

Kolehmaisten isälinja on itäistä N-haploryhmää ja sen vanhaa savolaista alahaaraa. Isossa asutushistoriallisessa kuvassa ns. savolaislinjan voidaan katsoa haarautuneen ns. karjalaislinjasta reilut 2000 vuotta sitten. Isälinjan vaiheet näyttäisivät kulkevan Karjalan kannakselta ehkäpä Päijät-Hämeeseen, josta asutusta olisi tullut Savon läntisiin osiin (Mikkelin ympäristöön) ehkä noin 500-luvun tietämillä.

DNA-tulosten perusteella voidaan arvioida, että Kolehmaisten isälinjan varhaiset esi-isät siirtyivät Mikkelin seutuvilta Juvan, Joroisten ja Rantasalmen seudulle rautakauden loppupuolella, ehkä 1000-luvun alkupuolella. Tässä vaiheessa olisi syntynyt haaran N-Z5892 alahaara N-Y4374, jonka suvut ovat keskittyneet nykyisen Varkauden kaupungin ympäristöalueelle.

Kolehmaisten sukuhaaroista kaikkein lähimpänä Kaurasia ovat Pihtiputaan Kanaset, joiden ”sisältä” Kauraset ovat haarautuneet. 111 markkerin DNA-tuloksissa vieläkin lähemmäs tulevat kuitenkin Könöset, jotka myös ovat alkujaan Kolehmaisista. On huomioitava, että markkeritestissä mitataan emäsparien toistokertojen muutoksia, ja näissä tapahtuu takaisinmutaatioita. Markkeritestien perusteella ei voida varmuudella sanoa ovatko lähimmällä etäisyydellä olevat osumat todellisuudessa läheisimpiä. Asiakirjapohjaisen sukututkimuksen avulla voidaan osoittaa, että Könösten suku polveutuu Leppävirran Sarkamäellä ja Joroisten Katisenlahdella asuneesta Tahvo Kolehmaisesta seitsemän pojan veljessarjasta. Nimenvaihdos Kolehmaisesta Könöseen tapahtuu 1550-luvulta lähtien, kuitenkin niin, että osa sukuhaarasta käyttää Kolehmaisesta nimeä vielä lähes 100 vuotta myöhemmin.

Isälinjaisista DNA-testeistä SNP-pohjaiset kokonaisen emäksen mutaatioihin perustuvat testit osoittavat sukujen paikan haploryhmän puussa. Nämä mutaatiot ovat pysyviä, ja siten lähimmillä oksilla olevat ovat kiistatta myös isälinjaisesti lähintä sukua.

Muut Kolehmaisten sukuhaarat

Kolehmaisista ovat levinneet asiakirjojen alkuun tultaessa (v. 1541) Joroisten Kolman (Kolema) lisäksi Joroisten Kerisaloon ja Katisenlahdelle, Rantasalmen Osikonmäelle, Juvan Teivaaseen, Leppävirran Sarkamäelle, Pieksämäen Suontientaipaleeseen, Suonenjoen Markkalaan, Karttulan Punnonmäelle ja Pielaveden Vaaraslahdelle. Kylien nimet ovat myöhempää perua, mutta käytän niitä tässä maantieteellisen hahmottamisen vuoksi.

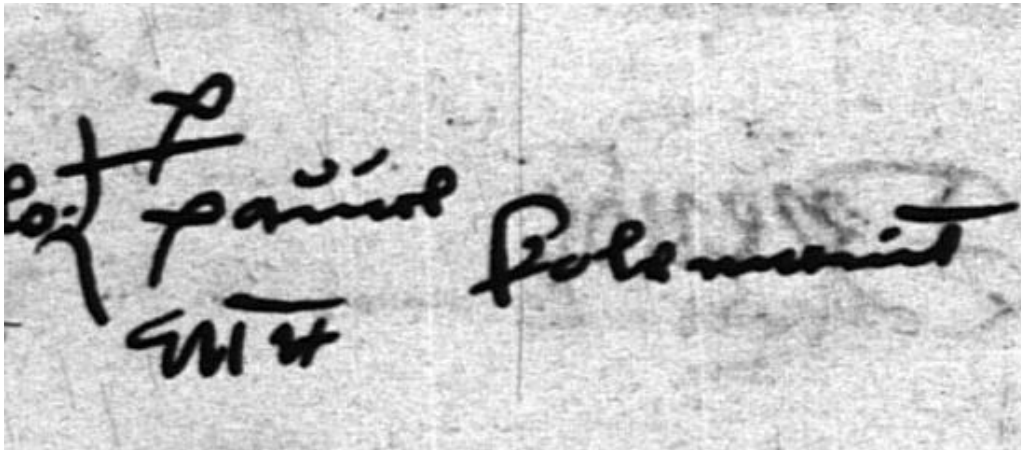
Muulla mainituissa paikoissa Kolehmaisilla oli yksi talo asiakirjojen alkaessa, mutta Joroisten Kolmalla kaksi taloa. Karttulan Punnonmäen ja Pielaveden Vaaraslahden talot olivat uudistaloja Pohjois-Savossa, myöhemmän Tavinsalmen pitäjän alueella. Kolehmaisten kantasukuhaaroista olevat isälinjaiset Y-kromosomin DNA-testit osoittavat sukuhaarojen polveutuvan yhteisestä keskiajalla eläneestä kantaisästä.

Kolehmaisten sukuhaaroista on jo useita tarkkoja SNP-pohjaisia Big Y-tuloksia. Kaikkien kantalinjojen yhteinen mutaatio on N-BY28937. Toistaiseksi näitä tuloksia on käytettävissä Rantasalmen Osikonmäen Kolehmaisista, Karttulan Punnonmäen Kolehmaisista, Leppävirran Sarkamäen Kolehmaisista (myöhempiä Könösiä), Suonenjoen Markkalan Kolehmaisista (myöhempiä Markkasia), Joroisten Kolehmaisista (myöhempiä Pihtiputaan Kanasia) sekä Kainuun Kanasista. Muiden paitsi Kainuun Kanasten osalta polveutumisketju voidaan osoittaa myös asiakirjojen pohjalta. N-BY28937:ään kuuluu Kolehmaisten kantahaarojen lisäksi myös Pohjois-Savon Ahosten suku (ja näiden yhtenä alahaarana Pielisjärven Tiaiset) sekä pohjoissavolainen Mykkästen suku. Ei voida siten toistaiseksi sanoa onko mutaatio N-BY28937 syntynyt ennen Kolehmaisesta, Ahosen ja Mykkäsen nimen syntyä vai ovatko asiakirjojen alkaessa pienet suvut Ahonen ja Mykkänen saaneet vasta 1400–1500-luvun vaihteessa uuden nimen.

Kainuun Kanaset kuuluvat isälinjaisesti samaan alaryhmään Kolehmaisten ja Kolehmaisista polveutuvien sukujen kanssa. Asiakirjoista ei ole löydetty yhteyttä Kolehmaisista, eikä Kainuun Kanasilla ja Pihtiputaan Kanasilla ole asiakirjojen ajalla todettavaa yhteyttä, joskin Y-DNA-analyysi osoittaa yhteisen kantaisän olleen Joroisten seutuvilla keskiajalla, ehkä 1300–1400-luvulla.

Joroisten Kolman Kolehmaisiet

Savon vanhimmasta maakirjasta vuodelta 1541 löytyy myös Pihtiputaan Kanasten (ja siten myös Pyhäjärven Kaurasten suvun) varhaisin asiakirjoissa mainittu isälinjainen kantaisä. Hän on Paavo Kolehmainen, talollinen ja lautamies, Juvan Joroisten neljänneksen toisesta kymmenyksestä. Talo sijaitsi Joroisten Kolman (vanhalta nimeltään Kolema) kylällä. Kolmalla oli kaksi Kolehmaisten taloa, joista Paavo Kolehmainen isännöi toista taloa Niilo Kolehmaisien kanssa. Paavon isä lienee ollut juuri kyseinen Niilo. Kertalleen asiakirjoissa Paavo mainitaan myös Niilonpojaksi. Niilo on iältään selvästi Paavo vanhempi, sillä jo vuonna 1545 Niiloa seuraa verokirjoissa poika Pekka. Toista Kolehmaisien taloa Kolmalla isännöi Lauri Kolehmainen, myöhemmin mukana on Esko Kolehmainen, joka oli mahdollisesti Laurin veli.

Kuva 1. Vuoden 1556 maakirja. Joroisten Kolman toinen Kolehmaisten talo. Veronmaksajina Pekka, Paavo ja Matti Kolehmainen. Matti muutti muutaman vuoden kuluttua myöhemmän Pihtiputaan Säkkärämäelle.

Joroisten Kolma ei ole myöhemmin virallinen maakirjakylä, vaan talot kuuluivat Häyriälän kylään ja myöhemmin Joroisten Järvikylän kylään. Myöhemmiltä nimiltään Kolehmaisten talot olivat Kukkola ja Kaukola ja ne saivat nimensä myöhempien asukkaiden sukunimistä isojaon aikana. Joroisten Kolma on kuitenkin säilynyt kylänä kartoissa.

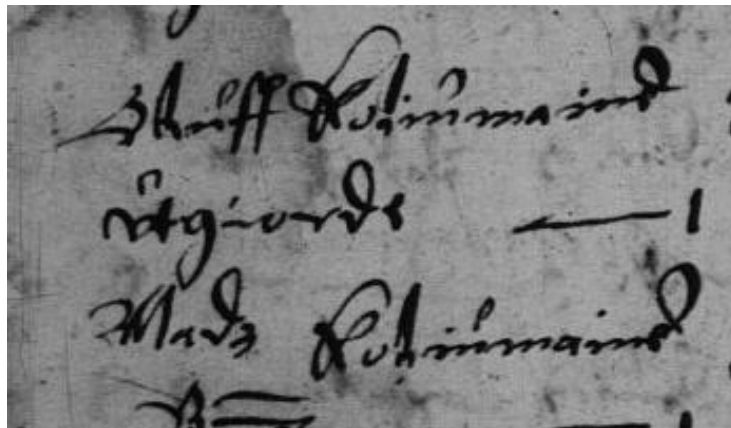
Paavo Kolehmainen jatkaa talon isäntänä Pekka Niilonpoika Kolehmaisien kanssa vuoteen 1558 asti. Pojista Matti mainitaan vuonna 1552 sakkoluettelossa, kun hän oli tapellut Pekka Niilonpoika Kolehmaisien kanssa ja molemmat olivat lyöneet toiselle mustelmat. Pekka Niilonpoika oli ilmeisesti Mattin setä. Ensimmäisen kerran Matti Kolehmainen mainitaan verokirjoissa vuonna 1556. Hänen kanssa samassa talossa ovat Pekka ja Paavo Kolehmainen. Pekka oli samainen mies, jonka kanssa hän neljä vuotta aiemmin oli tapellut, Paavo puolestaan on myöhemmin Pihtiputaalle muuttaneen Mattin isä.

Vuoden 1557 papinveroluettelossa Mattia ei mainita erikseen, mutta Paavo Kolehmaisella on kaksi jousia ja Matti on ilmeisimmin isänsä lisäksi toinen jousiveron maksaja. Jousilukuun laskettiin työkykyiset talonpojat ja heidän vähintään 15-vuotiaat pojat tai vävyt. Naimattomia poikia jätettiin kylläkin monesti kirjaamatta, eikä renkejä laskettu jousilukuun. Paavo Niilonpoika Kolehmaisien pojista Heikki oli jo aiemmin muuttanut Pielavedelle uudisasukkaaksi.

Matti Kolehmainen lampuodiksi Säkkärämäelle

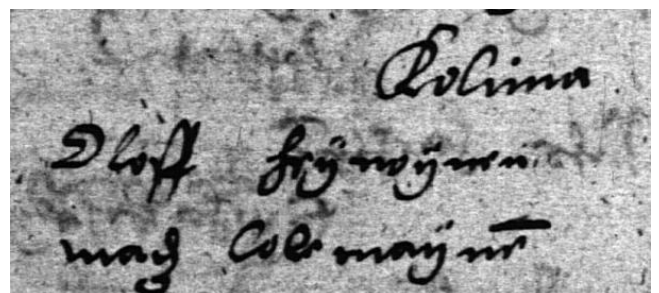
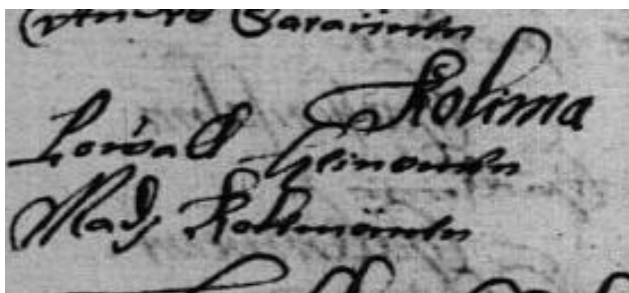
Viimeisen kerran Matti Kolehmainen on Joroisissa vuoden 1558 maakirjassa. Hän on ainoa Savon verokirjoista sopivasti katoava Matti Kolehmainen, joten hän sopii tämän perusteella hyvin Pihtiputaalle muuttaneeksi Matiksi.

Vuonna 1560 Matti Kolehmainen kirjataan yhdessä Olli Kolehmaisien kanssa Suur-Rautalamilla Jöns Månssonin lampuodeiksi hopeaveroluettelossa. Olli saattoi olla Matin veli, ja ilmeisimmin he olivat muuttaneet Joroisista rälssilampuodeiksi myöhemmän Pihtiputaan Säkkärämäelle. Ollin paikalla on jo vuonna 1564 Paavo Heinonen, ja tästä muodostui Pihtiputaan myöhempi Heinolan kylä. Matti Kolehmaisien asuinpaikasta syntyi myöhempi Pihtiputaan Kanalanmäki.

Kuva 2. Olli ja Matti Kolehmainen vuonna 1560 Pihtiputaalla lampuoteina. Olli ei myöhemmin enää luetteloissa ole, vaan Paavo Heinonen tulee hänen tilalleen.

Matti Kolehmaisien kerrotaan vuoden 1571 hopeaveroluettelossa omistavan karjaa yhden tamman, kolme lehmää ja viisi lammasta. Rälssilampuodit mainitaan harvakseltaan nimeltä 1500-luvun veroluetteloissa. Lampuodit merkittiin veroluetteloihin monesti vain kylittäin ja numeromääränä montako lampuotia kylällä oli, eikä lampuotien nimiä mainittu. Säkkärämäki luettiin tuolloin vielä Koliman kylään.

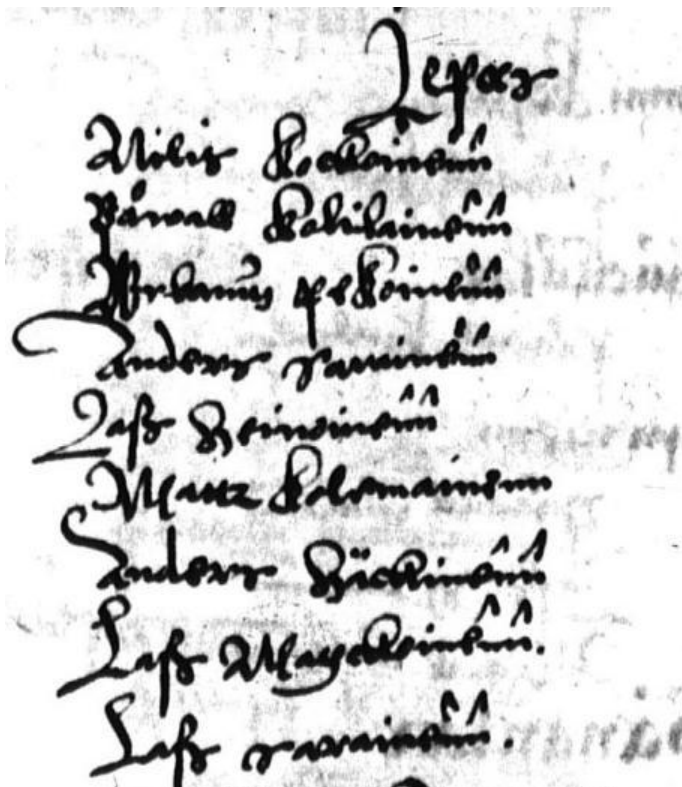
Kuva 3a. Säkkärämäen lampuodit vuonna 1572: Olli Kolehmainen ja Matti Kolehmainen. Kuva 3b. Olli Heinonen ja Matti Kolehmainen.

Koliman kylä ja Kolimajärvi eivät kuitenkaan liity millään tavoin Kolehmaisten nimeen. On vain sattuma, että Kolehmaisiet asettuivat samoille seuduille. Koli-alkuinen nimistö on yleissuomalaista nimistöä, kun taas Kolehmaisten vanha nimi "Kolemainen" jätti Joroisiin "Kolemankangas" ym. kole-alkuista nimistöä. Tätä nimistöä ei muualta tavata, ja Kolehmaisien nimi on selkeästi syntynyt Joroisissa. Tämän vahvistaa myös Kolehmaisten suvun erittäin laaja DNA-projekti.

Vanhan Matti Kolehmaisien vaihtumista samannimiseen poika Matti Kolehmaisien ei asiakirjoista voi havaita. Isäntä talossa lienee vaihtunut 1590-luvulla, koska isä-Matti oli syntynyt 1530 alkupuolella, ja henkikirjojen perusteella hänen poikansa olivat syntyneet vasta 1570-luvun alkupuolella. Matti-isän vanhimmat lapset olivat luultavasti tyttäriä, ja jos poikia oli, niin pojat kuolivat lapsina. Tiedossa on ainakin kaksi poikaa Matti ja Markus. Veljekset jakoivat talon 1610-luvulla.

**Kuva 4. Säckärämäen kylä, myöhempi Pihtiputaan Kanalanmäki.
Lähde: Pitäjänkartasto noin vuodelta 1850, Kansallisarkisto.**

Säckärämäen kylän vanhat numerot 1, 2 ja 3 (Kuvan 4 kartassa Kanala, Tossavainen ja Saastamoinen) kuuluivat Tyrvännön Lepaan kartanon omistamaan tilaan, jota Kolehmaisiet viljelivät ainakin vuodesta 1559 lähtien (asiakirjoissa ensimmäisen kerran vuonna 1560).

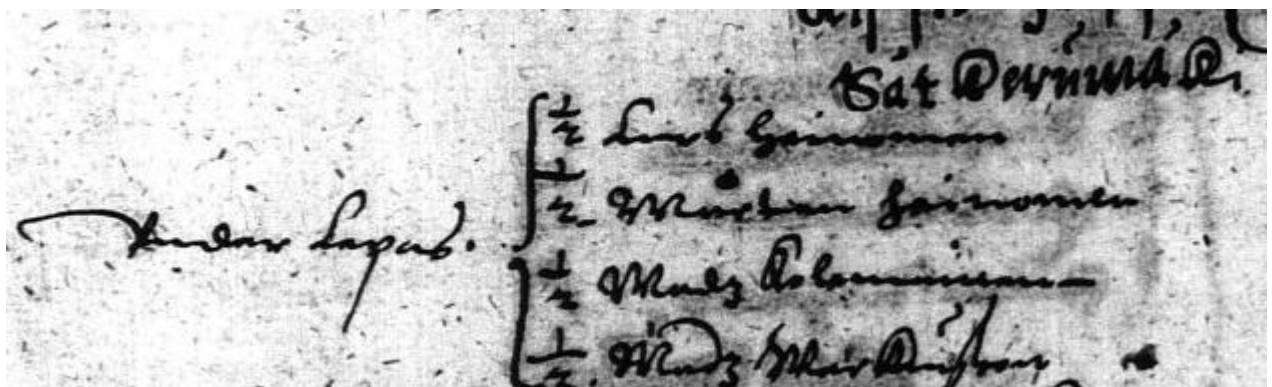
Kuva 5. Vuoden 1601 Lepaan lampuodit. Kuudentenä Lauri Heinosen jälkeen Matti Kolehmainen. Hän oli toista sukupolvea ja Säckärämäelle tulleen Matti Kolehmaisien poika.

Tila jaettiin 1610-luvulla veljesten kesken (Matti ja Markus Matinpoika Kolehmainen), ja syntynyt uusi tila on myöhempi nro 3 (Markus Kolehmaisena tila). Myöhemmin Kanala jaettiin vielä veljesten kesken (edelleen Kolehmaisena nimellä), ja syntyi myöhempi numero 2. Säkärämäen talot 2 ja 3 päätyivät Tossavaisille 1700-luvun alussa ja saivat nimensä isänniltään. Numero 3 sai myöhemmin nimekseen Saastamoinen uusien asukkaitensa mukaan. Säkärämäki nro 1 on edelleen Kanalan nimellä.

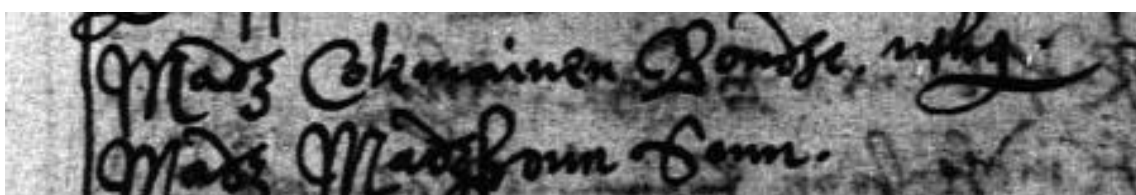
Kolehmaisten suku alkaa kasvaa Säkärämäellä – lisänimi Kananen ilmestyy käyttöön

Kun Kolehmaisten tila oli jaettu kahtia, jatkoi vanhempi veli Matti Matinpoika Kolehmainen ensimmäisen talon isäntänä ja toinen talo siirtyi pian hänen veljenpojalle Matti Markuksenpojalle.

Kolehmaisten Lepaan vuokratilasta kehittyi 1600-luvun alkupuolella koko pohjoisen Rautalammin suurpitäjän karjavaurain tila. Esimerkiksi vuonna 1635 Matti Kolehmaisella oli karjaa 2 hevosta, 1 tamma, 1 kolmevuotias hevonen, 12 lehmää, 1 sonni, 3 hiehoa, 10 lammasta, 5 karitsaa, 2 porsasta ja 1 vuohi.

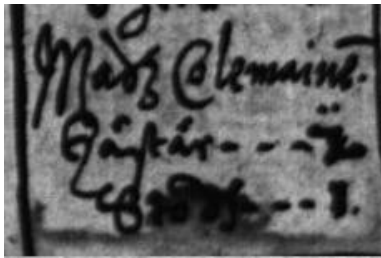
Kuva 6. Vuoden 1621 maakirja. Säkärämäellä asuvat Lepaan kartanon lampuodit: Lauri Heinonen, Martti Heinonen, Matti Kolehmainen ja Matti Markuksenpoika (Matti Kolehmaisena veljenpoika, jolle ei ole kirjoitettu sukunimeä).

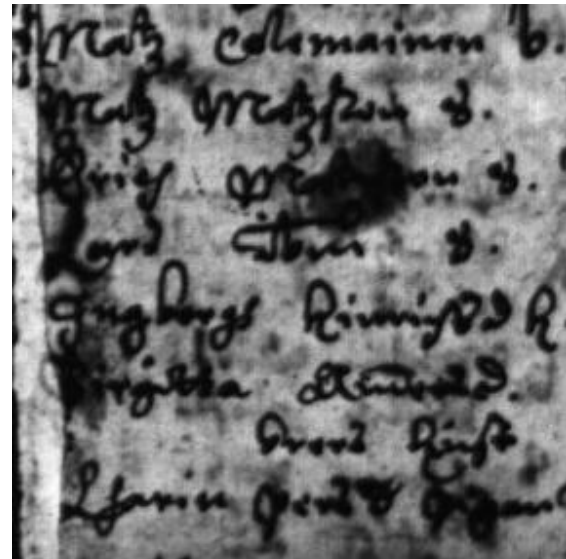
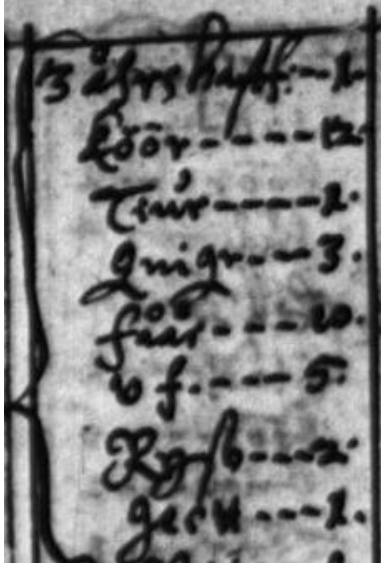
Kuva 7. Vuoden 1630 ruodutusluettelossa Matti Kolehmainen, joka on mainittu ikivanhaksi, ja vanhin poikansa Matti Matinpoika, josta Kaurasetkin polveutuvat. Isä-Matti oli kuitenkin vain noin 60-vuotias.

Matti Matinpoika Kolehmaisella (s. n. 1570) oli henkikirjojen mukaan kolme poikaa: Matti, Erkki ja Lauri. Pojista vanhin oli todennäköisesti Matti, joka on viimeisen kerran vuoden 1639 henkikirjassa Säkärämäelle kirjattuna. Kolehmaisena nimi esiintyi asiakirjoissa Matin asuessa Säkärämäellä, mutta yllättäen Matti Matinpoika Kolehmainen onkin Alvajärvelle muutettuaan kirjattu Kanasen nimellä. Vaimo on sama Inkeri Heikintytär, ja kyseessä on varmuudella sama mies. Säkärämäelle jääneet nuoremmat veljet Erkki ja Lauri Matinpojat ovat edelleen Kolehmaisena nimellä. Kanasen nimi tulee ensimmäisen kerran käyttöön tälle

Alvajärvelle muuttaneella sukuhaaralla vuonna 1640. Lisänimi on voinut olla käytössä jo pidempään, mutta asiakirjat kertovat vain puolet totuudesta, sillä käytännössä naapurit ja kylänmiehet ovat voineet käyttää uutta lisänimeä jo kauan ennen sen ilmestymistä asiakirjoihin.

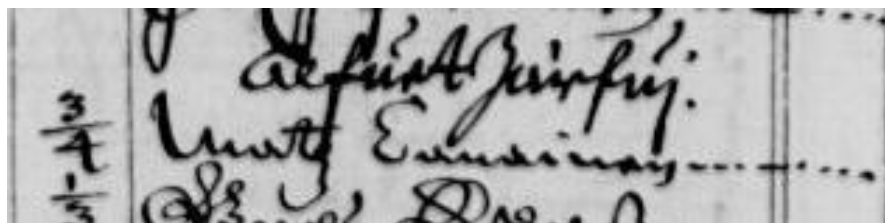

Kuva 8. Matti Kolehmaisen suuri karjatila vuoden 1635 karjaluetelossa.

Kuva 9. Vuoden 1636 henkikirja: isäntä Matti Kolehmaisen, poikansa Matti Matinpoika, poika Erkki Matinpoika ja poika Lauri Matinpoika. Inkeri Heikintytär on vanhimman pojan Matin vaimo, Riitta Antintytär on Erkki Matinpojan vaimo. Lauri on vielä poikamies.

Muidenkin nimenmuutosten kohdalla olen havainnut, että muualle kotitalosta muuttaneet ottivat nopeammin käyttöön uuden lisänimen ja kotipaikalle jääneet kulkivat pidempään, joskus useitakin sukupolvia, vanhalla sukunimellä. Tämä toistui esimerkiksi toisen Kolehmaisten sukuhaaran, Könösten, kohdalla. Leppävirran Kolehmaisista muokkautui lisänimen kautta Könösiä, mutta muutosprosessi kesti lähes 100 vuotta ja useita sukupolvia. Muualle lähteneet käyttivät jo Könösen nimeä, mutta kantapaikalla asuneilla Könösen nimi näkyi silloin tällöin lisänimenä, mutta he olivat pääasiassa Kolehmaisia vielä useita sukupolvia.

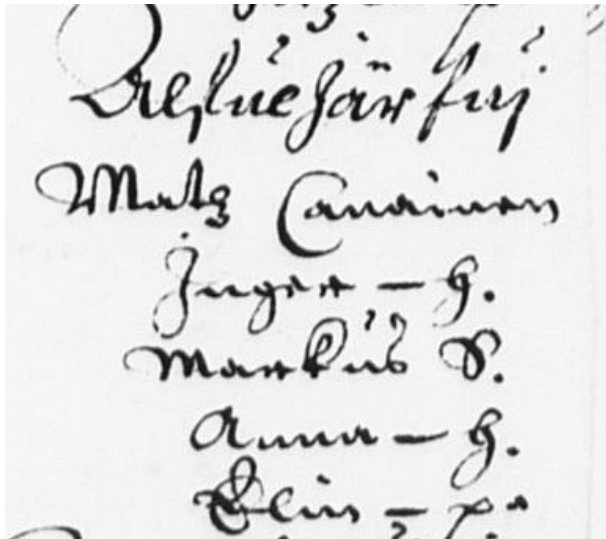

Kuva 10. Vuoden 1640 maakirja. Alvajärvellä (myöhempi Pekkarila) isäntänä Matti Kananen, joka on sama mies kuin edellisenä vuonna Säkkärämäellä asunut Matti Matinpoika Kolehmaisen.

Pyhäjärven Kaurasten kantaisä Matti Laurinpoika Kanasen (1668–1753) isä Lauri Kananen asui Rautalammin Koivujärvellä tilattomana. Kaurasten Y-kromosomin DNA-testin perusteella Kauraset ovat todistetusti Kolehmaisia ja todistetusti myös Pihtiputaan Kolehmaisten eli myöhempien Kanasten alasukuhaara. Kaikilla Pihtiputaan Kanasilla ja Kaurasilla on yhteinen mutaatio markkerissa DYS460=12, jota ei muilla Kolehmaisten sukuhaaroilla ole. Tämä

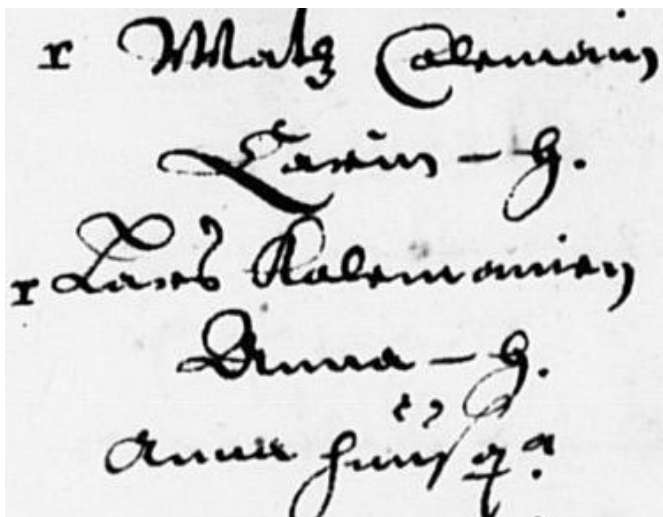
todistaa sen, että Kauraset ovat juuri Matti Matinpöika Kolehmaisien (s. n. 1570) pojista polveutuvia. Kyseinen mutaatio on tapahtunut lähisukupolvissa, jotka edeltävät Kaurasten ja Kanasten haarautumista.

Säkkärämäelle jääneiden Kolehmaisten lisänimenä Kananen esiintyy ensimmäisen kerran vuonna 1647 väenottoluettelossa. Seuraava merkintä Säkkärämäen Kolehmaisista Kanasina on vasta vuoden 1660 maakirjassa. Vuoden 1667 henkikirjassa tulee käyttöön Kanasen nimi (Kanainen) talonnimenä ja Kolehmaisien sukunimeä ei mainita, vaan suku on vain etunimellä ja patronyymillä. Kanasen nimi oli selkeä lisänimi, joka on ollut jonkin aikaa käytössä ennen kuin korvaa aiemman Kolehmaisien nimen.

Kuvat 11-12. Vuoden 1650 henkikirja.

Kuva 11. Alvajärvellä Matti Kananen ja vaimonsa Inkeri, poika Markus ja vaimonsa Anna sekä piika Elina.

Kuva 12. Säkkärämäellä Matti Kolehmainen (Alvajärven Matti Kanasen veljenpoika eli Matti Erkinpoika) ja vaimonsa Kaarina sekä Lauri Kolehmainen (Alvajärven Matti Kanasen veli) ja vaimonsa Anna. Kolehmaisien nimi säilyi Säkkärämäelle jääneillä pidempään. Yksi sukuhaara palasi Kolehmaisien nimeen palattuaan 1700-luvun loppupuolella Savoan asuttuaan välillä pitkään Pyhäjärvellä ja myös Haukiputaalla. Alkuperäinen nimi oli siis vielä muistissa.

Isälinjaisten DNA-testien ja asiakirjojen perusteella Pihtiputaan Kanaset polveutuvat Joroisten Kolehmaisista. Mistä ja miten nimi syntyi, se jää arvailuksi. Vuoden 1561 verollepanomaa-kirjan mukaan Kolehmaisiet omistivat Joroisten kantakodissa Kolmalla (myöhemmin Häyri-län ja Järvikylän kylää) Kanamäki-nimisen maapalstan. On mahdollista, että Kolehmaisiet veivät mukanaan Pihtiputaalle Kanalanmäen nimen sillä tavoin, että mäkeä alettiin nimittää samalla nimellä kuin tuttua mäkeä kotiseudulla. Mahdollisesti nimen taustalla on hyvä metsäkanalintujen metsästyspaikka.

Koivujärven Lauri Kanasen tausta

Kysymys kuuluu: kuka veljeksistä (Matti, Erkki vai Lauri) oli Koivujärven Lauri Kanasen isä? Säkärämäellä ei henkikirjoissa mainita Erkki ja Lauri Kolehmaisien perheissä Lauri-poikaa. Heidän veljensä Matti Kanasen (ent. Kolehmaisien) perhe muuttaa pois Alvajärveltä vuoteen 1662 mennessä. Hänen pojistaan Matti muuttaa jo 1640-luvulla Pielisjärven Saramojärvelle ja Markus Ullavalle. Ollista ei ole toistaiseksi myöhempiä tietoja.

Lauri Kanasen syntymä ajoittuu suunnilleen vuosiin 1640–1645. Hänen vanhimman poikansa nimi oli Matti – yleisimmin vanhimmalle pojalle annettiin isänisän nimi. Laurin isä on joku kolmesta Kanasen veljeksestä eli Matti, Erkki tai Lauri, kuten aiemminkin on mainittu. Laurin syntymän aikaan Erkki ja Lauri Kananen asuivat Säkärämäellä, joka myöhemmin tultiin tuntemaan Kanalanmäkenä. Vanhin veljeksistä Matti oli siis juuri 1630-luvun lopussa muuttanut Alvajärvelle.

Matti Laurinpojan (1668–1753) Lauri-isää ei valitettavasti mainita henkikirjoissa. Ainoa tieto hänestä on kuolintieto vuodelta 1697 Rautalammin kuolleiden luettelossa. Lauri asui tilattomana, itsellisenä Koivujärvellä. Hänen vaimonsa oli erittäin todennäköisesti Koivujärven Mikkosia. Koivujärvelle oli tullut Pihtiputaan Säkärämäeltä myös Heinosia. Lisäksi Koivujärvellä asui tilattomana Antti Erkinpoika Kananen, joka oli Säkärämäeltä lähtöisin. Antti Erkinpoika Kananen oli Kaurasten esi-isän Lauri Kanasen serkku.

Lauri Matinpoika Kolehmaisien (s. noin 1615) jälkeläisistä on tehty kolme DNA-testiä, jotka kaikki ovat Pihtiputaan Kanasten sukuhaaroista. Testien perusteella nämä ovat keskenään lähempää sukua kuin Kauraset heihin verrattuna. Voidaan siis tehdä päätelmä, että Lauri Kananen ei ollut todennäköisesti edellä mainitun Lauri Matinpoika Kolehmaisien poika. Todennäköisesti isä oli juuri Alvajärvelle muuttanut Matti, josta ensimmäisenä alettiin käyttää Kanasen nimeä.

Silti Koivujärven Lauri Kananen oli ainoa pelkästään Kanasena asiakirjoissa kulkenut sukupolvi. Kaurasten isälinjan vaihe Kanasen nimellä kestää ainoastaan yhden kokonaisen sukupolven. Käytännössä Kaurasten esipolvet ehtivät olla pidempään Kolehmaisien nimellä. Huolimatta nimenvaihdoksesta, Kauraset ovat aivan yhtä ”Kolehmaisina” kuin kuka tahansa isälinjainen yhä Kolehmaisien nimeä kantava – Y-kromosomi yhdistää samalla tavoin.

Vuoden 1712 henkikirjassa Rautalammin Koivujärveltä mainitaan itsellisten Matti, Erkki ja Pekka Kanasen ottaneen haltuunsa talon Pyhäjärven pitäjältä Pohjanmaan läänistä. Rautalammin vanhimmasta rippikirjasta (1704–1713) Kanasen veljekset löytyvät Koivujärveltä. Heidän patronyyminsä on Laurinpoika, heidän isänsä Lauri Kananen kuoli Koivujärvellä vuonna 1697. Veljesten äiti Anna Mikkonen on elossa vielä Rautalammin rippikirjassa. Koivujärvellä oli kaksi muutakin Kanasta, jotka erittäin todennäköisesti ovat samaa veljessarjaa eli Lauri ja Markus Kananen. Lauri Kanasella ja Anna Mikkosen pojista vanhin lienee ollut Matti (s. 1668) eli Kaurasten kantaisä. Savolaisen eli Reittulan isäntä Erkki oli syntynyt vuonna 1676. Pekka lienee ollut nuorimmainen; hänen syntymävuodekseen on ilmoitettu 1686. Pekka Laurinpoika Kananen kuoli vuonna 1766 Saloisissa. Veljeksistä Markus (s. n. 1670) lienee ollut toiseksi vanhin, sillä hänellä oli Rautalammin vanhimmassa rippikirjassa jo ripille päässyt poika Markus, joka lienee syntynyt vuoden 1695 tienoilla. Markus Kanasen perheestä ei ole tietoa mihin he Koivujärveltä katoavat isonvihan aikana. Lauri Laurinpoika Kananen jäi asumaan Koivujärvelle. Matti Laurinpojasta (s. 1668) alkaa Pyhäjärven Kaurasten suvun tarina.

Sukutaulut Kolehmaisista Kaurasten kantaisään

Taulu 1

I Paavo Niilonpoika ? Kolehmainen, talollinen, lautamies, s. noin 1508 Juva, Joroinen. Isäntä jo vuoden 1541 vanhimmassa maakirjassa. Toimi Juvan Joroisten neljänneksen käräjillä lautamiehenä. Isä luultavasti Niilo Kolehmainen, mainitaan kerran Niilonpoikana. Talossa asui myös Pekka Niilonpoika Kolehmainen, ilmeisesti hänen veljensä.

Lapset:

Heikki Kolehmainen, talollinen, lautamies, s. noin 1531 Juva, Joroinen.

Matti Kolehmainen, s. noin 1533 Juva, Joroinen. *Tauluun 2.*

Yrjö Kolehmainen, talollinen, lautamies, s. noin 1538 Juva, Joroinen.

Olli Kolehmainen, s. noin 1540 Juva, Joroinen.

Taulu 2

II Matti Kolehmainen, *Taulusta 1, (isä Paavo Kolehmainen)*, talollinen, lampuoti, s. noin 1533 Juva, Joroinen. Mainitaan ensimmäisen kerran vuoden 1552 sakkoluettelossa. Viimeisen kerran Joroisissa vuonna 1558 ja vuonna 1560 Lepaan kartanon lampuotina Säkkärämäellä.

Lapset:

Matti Kolehmainen, s. noin 1570 Rautalampi, Säkkärämäki. *Tauluun 3.*

Markus Kolehmainen, s. noin 1573 Rautalampi, Säkkärämäki.

Taulu 3

III Matti Kolehmainen, *Taulusta 2, (isä Matti Kolehmainen)*, lampuoti, s. noin 1570 Rautalampi, Säkkärämäki.

Lapset:

Matti Kananen eli Kolehmainen, s. noin 1598 Rautalampi, Säkkärämäki. *Tauluun 4.*

Erkki Kolehmainen, lampuoti, s. noin 1600 Rautalampi, Säkkärämäki.

Lauri Kolehmainen, lampuoti, s. noin 1615 Rautalampi, Säkkärämäki.

Taulu 4

IV Matti Kananen eli Kolehmainen, *Taulusta 3, (isä Matti Kolehmainen)*, lampuoti, s. noin 1598 Rautalampi, Säkkärämäki. Asui Säkkärämäellä (myöhempi Kanalanmäki) vuoteen 1639 ja muutti Alvajärvelle (myöhempi Pekkarila). Isäntänä vuoteen 1650 asti.

Puoliso: **Inkeri Heikintytär**, s. noin 1600.

Lapset:

Matti Kananen eli Kolehmainen, s. noin 1622 Rautalampi, Säkkärämäki.

Markus Kananen eli Kolehmainen, s. noin 1627 Rautalampi, Säkkärämäki.

Olli Kananen eli Kolehmainen, s. noin 1633 Viitasaari, Säkkärämäki.

Lauri Kananen, s. noin 1642 Viitasaari, Alvajärvi. *Tauluun 5.*

Taulu 5

V Lauri Kananen, *Taulusta 4, (isä Matti Kananen)*, loinen, s. noin 1642 Viitasaari, Alvajärvi, k. 1697 Rautalampi, Koivujärvi. Asui tilattomana Koivujärvellä. Hänen vaimonsa Anna Mikkonen oli luultavasti Koivujärven Mikkosia. Koska heitä ei mainita henkikirjoissa, ei voida tietää milloin tarkalleen Lauri muutti Koivujärvelle. Ainoa arkistomerkitä on kuolintieto vuodelta 1697 Rautalammin Koivujärvellä.

Puoliso: **Anna Mikkonen**, s. noin 1645 Rautalampi, Koivujärvi.

Lapset:

Matti Kaurakangas eli Kananen, s. 24.12.1668 Rautalampi, Koivujärvi ?, k. 21.3.1753 Pyhäjärvi, Kaurakangas.

Markus Kananen, s. noin 1670 Rautalampi, Koivujärvi ?

Erkki Savolainen eli Kananen, s. 5.5.1676 Rautalampi, Koivujärvi ?, k. 5.7.1740 Pyhäjärvi, Savolainen eli Reittula.

Lauri Kananen, s. noin 1680 Rautalampi, Koivujärvi ?

Pekka Kananen, s. 1686 Rautalampi, Koivujärvi ?, k. 28.11.1766 Saloinen.

LÄHTEET

Arkistolähteet:

Savon ja Hämeen voutikuntien tilit
Voudintilien yleiset asiakirjat
Uudenmaan ja Hämeen läänintilit

Muut lähteet:

Family Tree DNA

- Olavi Kaurasen DNA-tulos, kit 408458

- Muut Kolehmaisten DNA-tulokset

MUUTOSHISTORIA

Versio 2,0 / 14.7.2015

Ensimmäinen julkaistu versio, nimenä

”Pyhäjärven Kaurasten esipolvien vaiheet ennen Pyhäjärvelle muuttoa”.

Versio 3.0 / 7.12.2019

Kainuun Kanasia koskevat tiedot korjattu, korostettu ettei asiakirjoista löydy todisteita sille, että Kainuun Kanasten isälinja johtaisi Joroisten Kolehmaisten sukuun. Tietoja muista Kolehmaisten sukuhaaroista täydennetty ja kappale ”*Kaurasten isälinjan juuret joroislaisessa Kolehmaisten suvussa*” kirjoitettu uudelleen.